

OBSAH

Seznam tabulek, boxů, grafů a schémat11

Seznam použitých zkratek.....13

ÚVOD.....15

MARKÉTA PITROVÁ, HUBERT SMEKAL

1. ZMĚNY SMLUV A JEJICH SPECIFIKA21

1.1 Lisabonská smlouva reformou v přístupu21

1.2 Proces revize smluv a aktuální možnosti změny smluv23

1.2.1 Suverenita jako proměňující se faktor23

1.2.2 Mechanismus revize smlouvy v minulosti a dnes24

1.2.3 Lisabonský model revize smluv.....27

1.2.4 Fenomén výjimek35

1.3 Lisabonské jednání: postup a výsledek.....36

1.3.1 Proces přijímání Lisabonské smlouvy36

1.3.2 Irské referendum a řešení42

1.3.3 Dodatečná žádost ČR o výjimku47

1.3.4 Zhodnocení lisabonské bitvy o výjimky50

1.4 Vyšší flexibilita smluv.....53

IVO POSPÍŠIL, KATARÍNA ŠIPULOVÁ

2. EVROPSKÝ KONSTITUCIONALISMUS57

2.1 Ústavní a Lisabonská smlouva jako ústavní milníky?.....57

2.2 Evropská unie jako (nedokonalý) ústavní systém59

2.2.1 Evropský konstitucionalismus v kontextu
integračních paradigmat aneb ten „třetí vzadu“59

2.2.2 Podstata konstitucionalismu netkví pouze
v „designu“ institucí60

2.3	Přehled teorií evropského konstitucionalismu	61
2.3.1	Nová narace počátků	61
2.3.2	Konstitucionalismus po Maastrichtu	64
2.3.3	Diskuse nad Ústavní smlouvou a Lisabonem: císařovy nové šaty?	65
2.4	Přehled přístupů k evropskému ústavnímu právu: mezi konfliktem, tolerancí a synkrezí.....	70
2.5	Role soudnictví v procesu konstitucionalizace EU	74
2.5.1	Spor o klíčové aktéry integrace.....	74
2.5.2	Když soudy vedou dialogy, vznikají ságy	76
2.5.3	Soudní střety: skutečně jde o pluralismus?	78
2.6	Evropský konstitucionalismus jako možné východisko z integrační krize?	81

HUBERT SMEKAL

3. EVROPSKÁ UNIE A LIDSKÁ PRÁVA

PO LISABONSKÉ SMLouvĚ	83
3.1 Lisabonský posun v oblasti lidských práv.....	83
3.2 Lidská práva v Evropské unii.....	85
3.3 Listina základních práv EU	89
3.3.1 Listina základních práv EU před Lisabonskou smlouvou	89
3.3.2 Listina základních práv EU po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost	92
3.3.3 Unijní dohled nad ochranou lidských práv ve vnitrostátních záležitostech.....	96
3.4 Evropská unie a Evropská úmluva o lidských právech.....	99
3.4.1 Teoretické pozadí přistoupení Evropské unie k Evropské úmluvě o lidských právech	99
3.4.2 Historické pozadí přistoupení Evropské unie k Evropské úmluvě o lidských právech	101
3.4.3 Cesta k přistoupení EU k Evropské úmluvě o lidských právech	105
3.4.4 Jak dál?.....	112
3.5 Nástrahy za dveřmi.....	114

RADANA KUBOVÁ, MARKÉTA PITROVÁ

4. REFORMA KOMITOLOGIE: ZMĚNA ROZHODOVÁNÍ V EU.....	117
4.1 Fenomén komitologie	117
4.1.1 Ukotvení v legislativním procesu EU	119
4.2 Proměny komitologie.....	121
4.2.1 Zrod výborů a klíčové reformy.....	122
4.2.2 Výbory a jejich činnost.....	127
4.2.3 Kritika komitologie.....	128
4.2.4 Zlom po přijetí Lisabonské smlouvy	130
4.3 Charakteristika „postkomitologického systému“	132
4.3.1 Delegované akty	132
4.3.2 Prováděcí akty	135
4.3.3 Aplikační dilema	139
4.3.4 Meziinstitucionální poměrování sil	141
4.4 Transparentnost komitologie a evropský lobbying	143
4.5 Hodnocení reformy a budoucí vývoj.....	148

TOMÁŠ MANOSOGLU, MARKÉTA PITROVÁ

5. EVROPSKÁ OBČANSKÁ INICIATIVA	151
5.1 Nový instrument participativní demokracie.....	151
5.1.1 Vytvoření občanské iniciativy.....	152
5.1.2 Motivy a význam občanské iniciativy.....	152
5.1.3 Ukotvení v evropském právu.....	155
5.1.4 Charakter iniciativ	158
5.2 Geneze a fungování občanské iniciativy	162
5.2.1 Parametry nastavení iniciativ.....	162
5.2.2 Praktický postup při předložení evropské iniciativy Komisi	164
5.2.3 Analýza nastavení občanské iniciativy	169
5.3 Evropská občanská iniciativa: první praxe	173
5.3.1 Členění iniciativ	174
5.3.2 Reakce EK na uzavřené iniciativy	178
5.4 Užívaný a akceptovaný instrument?.....	182

ZDENĚK SYCHRA

6. EMU REVISITED: PROMĚNA SYSTÉMU VLÁDNUTÍ V HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNII.....	185
6.1 Měnová unie a evropská dluhová krize	185
6.2 Posílení mezivládních prvků a „nová“ metoda rozhodování	188
6.2.1 Evropská rada v centru dění	190
6.2.2 Oslabení nadnárodních institucí?	194
6.3 Transformace eurozóny a revaluace projektu	197
6.3.1 Fiskální suverenita a nové sdílení rizika	197
6.4 Externalizace evropského práva: uvnitř i vně EU	200
6.4.1 Unikátní nástroje v mimořádné situaci.....	200
6.4.2 Fenomén „no bail out“	203
6.4.3 Nesystémová řešení a jejich důsledky.....	205
6.5 Otázka legitimacy nového vládnutí	207
6.5.1 Deparlamentarizace.....	208
6.5.2 Asymetrie	210
6.5.3 Depolitizace	212
6.6 Dopady změn na fungování eurozóny a řízení EU	213

LENKA KOVÁČOVÁ, PETRA KUCHYŇKOVÁ

7. EU JAKO GLOBÁLNÍ AKTÉR PO LISABONU: PROBLÉMY KOHERENCE V OBLASTI SPOLEČNÉ ZAHRANIČNÍ A BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY	215
7.1 EU jako subjekt globálních mezinárodních vztahů	215
7.1.1 Problematika vertikální, horizontální a institucionální koherence	217
7.2 Lisabonská smlouva: Klíčové změny z hlediska institucionální koherence v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky	220
7.2.1 Otázka koherence a role vysoké představitelky pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.....	220
7.2.2 Evropská služba pro vnější činnost – nástroj vnitřní i vnější koherence?	225
7.3 Další perspektivy a problémy společné zahraniční a bezpečnostní politiky ve světle lisabonské revize.....	250

PETRA KUCHYŇKOVÁ, ZDENĚK SYCHRA

8. EU JAKO REGIONÁLNÍ AKTÉR:

ZA HRANICE ROZŠÍŘOVÁNÍ UNIE	257
8.1 Kandidáti a partnerské země: dvě odlišné entity?	257
8.2 EU jako regionální aktér	258
8.3 Politika rozšiřování EU (nejen) po Lisabonské smlouvě	264
8.3.1 Kvalitativní proměna rozšiřovacího procesu.....	265
8.3.2 Posuny v proceduře vstupu	268
8.3.3 Kondicionalita jako klíčový faktor rozšiřovacího procesu	270
8.3.4 Absorpční kapacita EU	275
8.4 Sousedská politika a její východní dimenze.....	277
8.4.1 EU a její sousedství.....	277
8.4.2 Diferenciace sousedské politiky a vznik Východního partnerství.....	280
8.4.3 Proměny politiky sousedství a program Východního partnerství v kontextu událostí let 2009–2014	284
8.5 Faktory ovlivňující vývoj sousedské politiky a programu Východní partnerství po roce 2009.....	294
8.6 Strukturální podobnosti a předpoklady dalšího vývoje	297

VRATISLAV HAVLÍK, PAVLÍNA JANEBOVÁ

9. FENOMÉN NĚMECKA V EU.....	301
9.1 Německo jako lídr EU?	301
9.1.1 Lídrovství jako pojem	302
9.2 Německé aktivity v postlisabonském období.....	306
9.2.1 Finanční záchrana Řecka	306
9.2.2 Návrhy opatření k řešení eurokrize	311
9.2.3 Německo jako jediný lídr?	315
9.3 Německo v EU 2010–2014: upevnění pozice lídra?	318
ZÁVĚR	323

Seznam literatury.....	329
Summary.....	359
O autorech.....	373
Jmenný rejstřík.....	377